ДЕКОРАТИВНЕ РОЗСАДНИЦТВО

Підручник

Видання друге, стереотипне

за загальною редакцією кандидата
сільськогосподарських наук,
професора Маурера В. М.

Київ-2019
ПрофКнига

Зміст

ВСТУП.....7
1. Загальні відомості та основи організації розсадника.....9
1.1 Становлення розсадництва, сучасний стан та перспективи його розвитку.....9
1.2. Призначення розсадників та видисадивного матеріалу.....19
1.3. Основи організаційно-господарського облаштування декоративних розсадників.....26
1.3.1. Структура розсадників.....26
1.3.2. Основи організації постійного розсадника.....30
2. Сівозміни в постійних розсадниках.....41
2.1. Роль та значення сівозмін.....41
2.2. Сівозміни в розсадниках окремих ґрунтово-кліматичних зон.....44
3. Обробіток ґрунту.....49
3.1. Теоретичні основи обробітку ґрунту.....49
3.2. Первинне освоєння площ, відведених під розсадник.....53
3.3. Основний обробіток ґрунту в полях прийнятих сівозмін.....54
3.4. Передпосівний та передсадивний обробіток ґрунту.....57
4. Застосування добрив в розсадниках.....60
4.1. Агрохімічні основи застосування добрив.....60
4.2. Види добрив та їх характеристика.....65
4.2.1. Органічні добрива.....65
4.2.2. Мінеральні добрива.....66
4.2.3. Органо-мінеральні добрива.....69
4.2.4. Бактеріальні добрива.....70
4.2.5. Хімічна меліорація ґрунтів.....70
4.3. Розрахунок доз та система внесення добрив.....72
5. Зрошення культур у відкритому ґрунті.....78
5.1. Загальні відомості.....78
5.2. Види та способи зрошення в розсадниках.....81
5.3.Управління зрошенням.....86

6. Виробництво садивного матеріалу у відділі розмноження.....93
6.1. Генеративне (насіннєве) розмноження деревних рослин (вирощування сіянців).....93
6.1.1. Репродуктивна здатність та види плодів дерев і кущів.....93
6.1.2. Селекційний відбір деревних рослин і насаджень для заготівлі насіння.....95
6.1.3. Достигання насіння, облік врожаю, заготівля, приймання та переробка насіннєвої сировини.....98
6.1.4. Апробація посівних якостей, зберігання і транспортування насіння.....107
6.1.5. Підготовка насіння до сівби.....121
6.2. Виробництво сіянців увідкритому ґрунті посівного відділення.....134
6.2.1.Біоекологічні основи вирощування сіянців.....134
6.2.2. Передпосівний обробіток ґрунту.....137
6.2.3. Способи, види і схеми посіву.....138
6.2.4. Строки сівби, норми висіву та глибина загортання насіння.....141
6.2.5. Догляд за посівами до і після появи сходів.....145
6.2.6. Особливості вирощування сіянців основних деревних видів у відкритому ґрунті.....150
6.3. Вирощування сіянців у закритому ґрунті.....154
6.4. Вегетативне розмноження деревних рослин.....160
6.4.1. Методи вегетативного розмноження.....160
6.4.2. Розмноження не відділеними від рослин частинами.....160
6.4.3. Розмноження відділеними від рослин частинами.....163
6.4.4. Розмноження щепленням.....166
6.4.5. Мікроклональне розмноження деревних рослин.....171
7. Вирощування великомірного декоративного садивного матеріалу (саджанців, дерев) у відділі формування.....175
7.1. Великомірний садивний матеріал та його класифікація.....175
7.2. Види шкілок та загальні положення виробництва великомірного садивного матеріалу.....178
7.3. Основи агротехніки закладання декоративних шкілок та вирощування саджанців.....183
7.4. Формування надземної частини та кореневої системи саджанців.....185
7.4.1. Теоретичні основи обрізки деревних рослин.....185
7.4.2.Особливості формування надземної частини кущів.....188
7.4.3 Особливості формування надземної частини саджанців дерев.....189
7.5. Технологічні особливості виробництва великомірного садивного матеріалу окремих видів.....193

7.5.1. Вирощування саджанців для лісокультурних цілей.....193
7.5.2. Вирощування декоративних саджанців для озеленення та садово-паркового будівництва.....194
7.5.3. Вирощування щепленого садивного матеріалу.....200
7.5.4. Вирощування дерев і кущів архітектурних форм.....208
8. Виробництво садивного матеріалу із закритою кореневою системою.....211
8.1. Загальні засади виробництва садивного матеріалу із закритою кореневою системою.....212
8.2. Види садивного матеріалу із закритою кореневою системою та технологічні особливості його виробництва.....216
8.2.1. Класифікація видів садивного матеріалу із закритою кореневою системою та його основні ознаки.....216
8.2.2. Технічні ознаки ємностей та контейнерів.....219
8.2.3. Субстрат для контейнерної культури деревних рослин: вимоги, основні характеристики та шляхи оптимізації його складу.....222
8.3. Загальні положення організації виробництва декоративного садивного матеріалу в контейнерній культурі.....231
8.4. Особливості вирощування садивного матеріалу із закритою кореневою системою різного цільового призначення.....236
8.4.1. Вирощування лісових сіянців найбільш поширених видів із закритою кореневою системою.....236
8.4.2. Вирощування маломірних саджанців із напівзакритою кореневою системою.....241
8.4.3. Особливості вирощування великомірних декоративних саджанців дерев і кущів.....243
9. Виробництво садивного матеріалу у маточному відділі.....246
9.1. Призначення таструктуравідділу.....246
9.2. Особливості створення та експлуатації маточних плантацій.....247
9.3. Колекційне відділення розсадника та його значення.....251
10. Інвентаризація, викопування, зберігання і транспортування садивного матеріалу.....254
10.1. Інвентаризація садивного матеріалу.....254
10.2. Викопування та зберігання садивного матеріалу.....256
10.3. Транспортування садивного матеріалу.....260
Література.....263
Додаток.....265
Глосарій.....289

ВСТУП

Завдання, пов'язані з інтеграцією в європейську спільноту, які особливо гостро постали перед Україною наприкінці минулого століття, зумовили особливу актуальність питань з поліпшення екології довкілля. У вирішенні їх значна роль належить роботам з озеленення населених пунктів, промислових підприємств, установ і садиб та садово-паркового будівництва, які покликані забезпечити громадянам держави та гостям країни необхідні екологічні і санітарно-гігієнічні умови та повною мірою задовольнити їх естетичні вимоги. Розв'язання цих завдань відбувається в час зростання швидкими темпами обсягів садово-паркового будівництва і зумовленого ним суттєвого збільшення потреби в декоративному садивному матеріалі деревних рослин, виробництво якого сконцентровано в розсадниках різних форм власності та підпорядкування. Різке зростання потреби в декоративних деревних рослинах для озеленення в останні роки зумовило в Україні стійку тенденцію організації нових та збільшення площі існуючих розсадників, розширення асортименту вирощуваних деревних видів і сортименту садивного матеріалу, вдосконалення традиційних і широкого запровадження нових, сучасних технологій його виробництва. Одночасно з цим в обсязі вирощуваних в розсадниках декоративних рослин постійно зростає питома вага нових видів садивного матеріалу: саджанців із закритою кореневою системою, рослин-регенерантів тощо.

Однією з проблем, яка гальмує розвиток сучасного декоративного розсадництва, є недостатнє науково-методичне та кадрове забезпечення досить складного і специфічного виробництва, внаслідок чого слабо враховуються ґрунтово-кліматичні особливості України, що призводить, у окремих випадках, до «сліпого» копіювання зарубіжного досвіду і не сприяє максимально можливому використанню місцевих резервів та специфічних умов держави. Для поліпшення кадрового забезпечення декоративного розсадництва спеціалістами відповідного рівня, вкрай актуальною є підготовка в рамках напряму «Лісове і садово-паркове господарство» бакалаврів садово-паркового господарства та магістрів – фахівців з проблем новітніх технологій виробництва сучасних видів садивного матеріалу декоративних рослин, становлення яких неможливе без опанування навчальної дисципліни «Декоративні розсадники і насінництво». Дисципліни, розробленої з урахуванням системного принципу вивчення та належного ступеня деталізації матеріалу нарівні ОС «Бакалавр» і орієнтованої на найновіші досягнення науки та практичний досвід вітчизняних і зарубіжних підприємств.

Рис. 8.1. Маломірний декоративний садивний матеріал із закритою кореневою системою на розсаднику «Фабрика декоративних рослин»

Рис. 8.2. Полігон контейнерної культури декоративних рослин на розсаднику «Сад Вашей мечты»

Рис. 8.6. Комовані саджанці туї західної «Смарагд»

А Б

Рис. 8.7. Рослини в контейнерах для мобільного розміщення в саду (А)
та для живоплотів (Б)